

RAFEL BIGORRA I RIUS

els parracs de la púrpura

Ara que estem afecionats a establir itineraris seria molt instructiu que se'n fes un per tal de contemplar mansions de personatges que al seu darrere tenien indústries que donaven feina a molts obrers i on l'electricitat movia una ingent quantitat de pues de filar, telers de llançadora, tricotoses, telers rodons, etc.

Aquestes mansions van tenir el seu moment àlgid en la nostra postguerra. Quan no es podia discutir amb l'amo o gerent o encarregat un salari que cobrés les seves minses necessitats. Quan les barres estaven barrades a importacions que fessin la competència als productes que sortien de les seves fàbriques. Les abundants plusvàlues que engendraven aquells ferros, no servien per a renovar o modernitzar-los sinó que anaven a raure a paletes, jardiners i joiers.

L'itinerari tindria com a eix el passeig del Baró de Viver. Hi trobarem la mansió d'un amo que cada dia anava al despatx que tenia a Barcelona si bé la fàbrica estava a Mataró. Utilitzava un refulgent automòbil amb el corresponent xofer uniformat que vivia a l'hotel Colom. Actualment la mansió és una residència geriàtrica. Veí d'aquest casalici n'era un altre d'un propietari que gairebé tenia el monopoli de les mitges que utilitzaven per ser tan admirables les senyores. Pregunta: què se n'ha fet d'aquell imperi?

Si trenquéssim pel carrer de l'esquerra, davant de la pista de tennis, hi ha una mansió d'un important tèxtil que havia estat molt ben considerat per la bondat

i la novetat dels seus articles. Avui no sé qui hi viu. És tal el ventall de negocis en què la gent actua i en viu que un hi perd el nord, davant d'afers mediàtics (que no sé què vol dir) o bé informàtics.

Quan el pla de desenvolupament franquista va obrir les fronteres i els obrers anaven en comissió, els més decidits de la plantilla, a demanar un salari més humà a l'amo, estaven cansats d'oïr-li dir: "que en el negoci hi havia pèrdues", el portaveu obrer havia de callar. Però si hagués pogut parlar, la resposta hauria estat: "Si però vostè senyor, s'acaba de comprar un xalet a la Molina". I en temps més reculats o sia just acabada la guerra, l'amo hauria afegit: "cal·leu perquè vosaltres heu perdut la guerra". Una vegada establerts aquests corallaris o sia la supressió de les duanes i les millores salarials, tot se'n va anar a fer punyetes.

Al final d'aquest recorregut, hi trobareu una règia mansió, can Baladia. No fa gaire el suplement "Vivir" de *La Vanguardia* donava notícia de l'aparició de *Antes que el tiempo lo borre*, un llibre de F. Javier Baladia sobre la nissaga familiar, il·lustrada amb l'admirable oli de Ramon Casas sobre Teresa, la Ben Plantada.

La lectura d'aquest excel·lent llibre dona notícia que les plusvàlues servien no tan sols per comprar joies sinó enriquir l'esperit. Gent molt important tingueren acollida en aquest casal. El compositor Richard Strauss, que va tenir interès en escoltar "La mort de l'escolà" i que va descobrir la tenora i va incorporar-la a algunes de les seves obres, el va visitar dues

vegades. L'incomparable Ramon Casas hi va pintar dos olis i hi va fer un considerable bloc d'apunts. Pau Casals n'era un dels assidus visitants, juntament amb Pompeu Fabra, Santiago Rusiñol i Josep Pijoan. Un membre de la família conegué Thomas Mann en un sanatori de Suïssa i un altre es relacionà amb Winston Churchill. Isabel Llorach, parenta de la família, va presidir el "Conferentia Club" fundat abans de la guerra per la flor i nata de la intel·lectualitat del moment i per les sessions del qual van passar el més granat del pensament europeu: Meeterlinck, Mauriac, André Maurois, Ortega, etc.

Gent com el compositor Richard Strauss tingueren

acollida a can Baladia, qui va tenir interès a escoltar

"La mort de l'escolà" i que va descobrir la tenora

i la va incorporar a algunes de les seves obres

Quina qualitat tenien aquelles parets i els que hi vivien de manera que l'ona revolucionària els va respectar?

Els vents han canviat. Actualment can Baladia s'ha convertit en un restaurant. Aconsellaria a la gent que hi va que tinguin present que aquells salons i espais són testimonis de la presència d'aquelles eminències que han estat citades. I que el raig de sol que acaricia les menges que va assimilant el client, té la mateixa intensitat lumínica del que va fer ressaltar la bellesa de la senyora Mestres, que el pintor Ramon Casas va plasmar en un oli admirable.